

gemeente
Het Hogeland

Raadsvoorstel

Onderwerp: Raadsvoorstel incidentele subsidie Gebiedscoöperatie Het Hogeland
Datum: 3 april 2024
Agendapunt: 17
Behandeling: Besluitvormend
Portefeuille-
houder(s): Wethouder M. de Visser
Steller: Heeren, Charlotte
Zaaknummer: Z.HHL.082036

1. Samenvatting

Van 2021 t/m 2023 liep vanuit Nationaal Programma Groningen het project Vakland met het doel om het 'leven lang ontwikkelen van iedereen' te stimuleren 'met de regio als klaslokaal'. Hiervoor ontwikkelde Vakland een breed netwerk van omgeving, onderwijs, ondernemers en overheid. Vakland ontwikkelde onder andere workshops, de Vakland kaart en Circus Vakland.

Sinds 1 januari 2024 wordt het project Vakland formeel geborgd in de Gebiedscoöperatie Het Hogeland. De Gebiedscoöperatie heeft als doel om in samenwerking tussen "de vier o's", omgeving, onderwijs, ondernemers en overheid en een leven lang ontwikkelen van iedereen te versterken en te faciliteren. Voor zowel de inwoners als ook voor onze gemeente is de Gebiedscoöperatie een waardevolle samenwerkingspartner. Door de laagdrempelige manier van werken heeft de Gebiedscoöperatie veel inwoners weten te bereiken. De samenwerking met de Gebiedscoöperatie biedt onze gemeente een kans om kwetsbare doelgroepen te bereiken, te activeren richting participatie in de samenleving en lichte informele hulp te bieden. De Gebiedscoöperatie is daarom ook partner in onze Regio Deal 'Dorpendeal'.

Het college vraagt de gemeenteraad om de komende vier jaar vanaf 2024 € 100.000 per jaar beschikbaar te stellen om een subsidierelatie met de Gebiedscoöperatie Het Hogeland te kunnen aangaan. Deze subsidie dient ieder kalenderjaar vóór 1 juni door de Gebiedscoöperatie te worden aangevraagd en ieder jaar te worden verantwoord.

2. Gevraagd of voorgesteld besluit

De raad wordt voorgesteld om:

1. Met ingang vanaf 2024 € 100.000 per jaar beschikbaar te stellen voor een subsidierelatie met de Gebiedscoöperatie Het Hogeland voor een periode van vier jaar;
2. Deze incidentele middelen te dekken uit de algemene reserve.
3. Daartoe bijgaande begrotingswijziging vast te stellen.

3. Inleiding

3.1 Aanleiding

In het Hogeland kennen we diverse ontwikkelingen die van grote invloed zijn op de toekomst. Zo hebben we te maken met sterke ontgroening en vergrijzing en staat de brede

welvaart onder druk. De SES ligt structureel lager dan landelijk. Daarnaast is er sprake van verschraling van voorzieningen. De brede welvaartsscan van het Sociaal Planbureau Groningen bracht dit afgelopen december nogmaals heel helder in beeld.

De gemeente Het Hogeland staat daarmee dus voor de volgende maatschappelijke uitdagingen:

1. Sociaal-economisch: er zit vooral in de noordelijke schil van onze regio een opgave tot verbetering van opleiding, werk en inkomen (Sociaal-Economische Status). De kansen door de uitbreiding van de Eemshaven en energietransitie kunnen nog beter worden verzilverd voor de inwoners van Het Hogeland. Ook moeten er meer kansen komen op een toekomstperspectief in de gemeente Het Hogeland zelf.
2. Samenredzaamheid: de verschraling of opschaling van voorzieningen en vergrijzing van Het Hogeland zet zich voort. Samenredzaamheid vormgeven gaat voorbij aan de meer 'simpele' opties als: 'u redt zichzelf prima' of 'de overheid lost het wel op'. Dit vraagt om maatregelen dicht bij huis en direct gericht op inwoners. Het vereist een nieuw samenspel tussen betrokkenen op de dorpse schaal van Het Hogeland.

Ook ons koersdocument en beleidsplan sociaal domein gaan ervan uit dat we, willen we hierin meer bereiken, we niet op dezelfde voet door kunnen gaan. Voorzieningen in zorg en welzijn staan immers onder druk door bijvoorbeeld het gebrek aan arbeidskrachten. Daarom zijn wij inmiddels gestart met het programma 'Transformatie Sociaal Domein'. In het kader van dit programma verwoorden we onze visie als volgt:

"We willen een bijdrage leveren aan de brede welvaart in het Hogeland en het individueel welbevinden van onze inwoners. We doen dat niet alleen, maar samen in netwerken met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Het sociale netwerk van de inwoners en van de dorpen kan beter worden ondersteund en benut. Het is hiervoor nodig dat we de kracht van de gemeenschap zien, waarderen en zo mogelijk versterken. Alleen samen lukt het om de druk op ondersteuning te verminderen. We investeren in positieve gezondheid, kansengelijkheid voor de jonge generatie en herstellen van bestaanszekerheid. Het gewenste effect is dat het percentage inwoners dat met hulp van het eigen netwerk en initiatieven in de eigen leefomgeving naar tevredenheid wordt geholpen is vergroot."

Het strategische doel hebben we als volgt samengevat in het programmacontract:

"De inwoner staat centraal in een gemeenschap waar je elkaar helpt."

Coöperatieve samenwerkingsverbanden tussen "de vier o's" kunnen een effectieve manier zijn om complexe maatschappelijke vraagstukken het hoofd te bieden. Zo werkt bijvoorbeeld de Stichting Weerribben-Wieden samen met de gemeente Steenwijkerland en acht andere partners aan de versterking van de leefbaarheid, natuur en economie, waaronder landbouw, toerisme en recreatie. De Regio Zwolle werkt met 22 gemeenten, 4 provincies en diverse partners uit onderwijs, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties aan regionale opgaven.

De Gebiedscoöperatie Het Hogeland verbindt de missie om leren en ontwikkeling van elke inwoner te stimuleren en te faciliteren in een coöperatieve, gelijkwaardige samenwerking. Elke organisatie, inwoner of bedrijf in Het Hogeland kan lid worden van de coöperatie. Door gebruik te maken van elkaars kennis en kunde kunnen leden zichzelf ontwikkelen en een bijdrage leveren aan het vooruithelpen van de regio. Inwoners, organisaties, bedrijven en initiatiefgroepen leveren een bijdrage en mogen een bijdrage verwachten van andere leden. Zo ontstaat een transparant en informeel netwerk van structurele samenwerking. In de samenwerking met de Gebiedscoöperatie ziet de gemeente zo dus een kans om de hierboven genoemde uitdagingen aan te gaan. Recentelijk heeft de Gebiedscoöperatie subsidie uit een landelijk fonds ontvangen voor de inzet van "dorpsversterkers". Deze kunnen ingezet worden om de samenwerking en uitbreiding van netwerken van zorg en

ondersteuning in de dorpen verder vorm te geven. Andere voorbeeldprojecten tot nu toe zijn: Perron 18, Tocamaheerd, Proef Lokaal bakkerij Rutgers en de overname van Da's Ja goud". Dit draagt met name bij aan de doelen meer veerkracht en meer preventie uit het beleidsplan sociaal domein en samenleving.

3.2 Bevoegdheid raad

De gemeenteraad heeft het budgetrecht.

3.3 Wettelijk of beleidskader

De samenwerking met de Gebiedscoöperatie past bij de doelstellingen zoals verwoord in het beleidsplan sociaal domein en samenleving en in de Regio Deal 'Dorpendeal'. Verder is onze algemene subsidieverordening van toepassing op het moment dat we een subsidierelatie aangaan met de Gebiedscoöperatie.

3.4 Historische context

De Gebiedscoöperatie Het Hogeland komt voort uit het NPG-project Vakland. De samenwerking tussen omgeving, onderwijs, ondernemers en overheid, die in dat project tot stand is gebracht, wordt nu formeel vormgegeven in de Gebiedscoöperatie. In februari 2024 is de Regio Deal 'Dorpendeal' Het Hogeland goedgekeurd. De Gebiedscoöperatie is daarin een van de partners.

4. Beoogd resultaat (of effect)

Door middelen beschikbaar te stellen voor een subsidierelatie met de Gebiedscoöperatie Het Hogeland wil de gemeente de samenredzaamheid van inwoners versterken. Zo worden bijvoorbeeld kwetsbare doelgroepen laagdrempelig bereikt en geactiveerd op het gebied van werken en leren. De Gebiedscoöperatie weet "achter de voordeur" te komen en door de informele aanpak weten zij kwetsbare doelgroepen op een andere manier te bereiken. Door hun toegankelijke en laagdrempelige (gratis) ontwikkelaanbod helpen zij deze doelgroepen zich te ontwikkelen en mee te doen in de maatschappij. Ook kunnen zij een rol spelen in de signalering en begeleiding naar het Ontwikkelplein. Daarnaast kan de Gebiedscoöperatie een rol spelen in het samen vormgeven van vernieuwende manieren van zorg en ondersteuning in de dorpen zodat onze dorpen zich ontwikkelen richting vitale dorpen, waardoor minder snel formele zorg nodig zal zijn.

Ondernemers nemen actief deel door onder meer het nadenken of aanbieden van cursussen of andere ontwikkelingsmogelijkheden zoals stages en leerwerkplekken. Ook kunnen middels de onderzoekswerkplaats vraagstukken door ondernemers worden ingebracht, bijvoorbeeld over een toekomstbestendige en duurzame bedrijfsvoering. Het onderwijs (van PO, VO tot MBO, HBO en universiteit) kan een bijdrage leveren door inzet te leveren op het onderzoeken van de vraagstukken.

Daarmee is ook het onderwijs een belangrijke partner. Zo faciliteert de Gebiedscoöperatie Het Hogeland het leren buiten het klaslokaal, bijvoorbeeld bij bedrijven en (maatschappelijke) organisaties en laat zij zo scholieren en studenten kennismaken met bedrijven in ons gebied. Daarmee wordt ook beoogd dat de werknemers van de toekomst zien welke aantrekkelijke en innovatieve bedrijven en organisaties in ons gebied gevestigd zijn en hen kansen bieden op de arbeidsmarkt.

5. Toelichting

5.1 Argumenten/motivering

Argument 1: De Gebiedscoöperatie bereikt inwoners en organisaties uit de hele gemeente

De Gebiedscoöperatie heeft als doelstelling om 'het leven lang leren van iedereen met de regio als klaslokaal' te bevorderen. Er is na het project Vakland een waardevol netwerk ontstaan tussen burgers, bedrijven, onderwijs en overheid. Met hun laagdrempelig

ontwikkelaanbod wist de voorloper van de Gebiedscoöperatie rond 3800 deelnemers te trekken. 5000 inwoners van de gemeente namen deel aan het Circus Vakland. Ook zijn met behulp van Vakland werk-leertrajecten opgestart. Bedrijven, organisaties en verenigingen uit Het Hogeland zijn veelal de aanbieders van de activiteiten.

Argument 2: De Gebiedscoöperatie gaat uit van gelijkwaardige samenwerking en versterkt de “samenredzaamheid”

De Gebiedscoöperatie is een verband van “de vier o’s”: onderwijs, ondernemers, overheid, en omgeving. Hierdoor worden inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen in hun kracht gezet. Zo is er bijvoorbeeld een lokale voorziening – bakkerij Rutgers in Baflo – behouden. Door het brede netwerk kunnen uitdagingen op een snelle, flexibele en integrale manier aangepakt worden.

Door middelen beschikbaar te stellen voor een subsidierelatie kan de gemeente als gelijkwaardige partner gebruik maken van de slagkracht en wendbaarheid van de coöperatie.

Argument 3: Relatie met het Ontwikkelplein

Het Ontwikkelplein vervult de wettelijke taak van de gemeente om inwoners te helpen re-integreren met als uiteindelijk doel betaald werk te vinden. Om deze taak te kunnen vervullen moeten inwoners in beeld zijn bij de gemeente, bijvoorbeeld door zelf het initiatief te nemen of doordat de omgeving dit signaleert. De gemeente komt niet altijd makkelijk “achter de voordeur”. De Gebiedscoöperatie kan hierin een aanvullende rol spelen. Aan hun ontwikkelaanbod zijn geen (of weinig) kosten of voorwaarden voor deelname verbonden waardoor ze een bredere groep (kwetsbare) inwoners bereiken. Zij kunnen dus een rol spelen in de sociale activering en het signaleren en begeleiden van inwoners richting het Ontwikkelplein.

5.2 Risico's

Risico 1: Het Ontwikkelplein en de Gebiedscoöperatie bedienen dezelfde doelgroep

Zowel de Gebiedscoöperatie als ook het Ontwikkelplein richten zich op de sociale activatie van kwetsbare doelgroepen. Het uiteindelijke doel van de begeleiding van het Ontwikkelplein is in eerste instantie betaald werk. Het doel van de Gebiedscoöperatie is onder andere het stimuleren van het ‘leven lang ontwikkelen van iedereen, met de regio als klaslokaal’. Daarmee is er het risico van enige overlap in de doelstellingen van Gebiedscoöperatie en het Ontwikkelplein Het Hogeland.

Door het gratis en zonder voorwaarden aanbieden van cursussen, de mogelijkheid voor laagdrempelige ontwikkeling en de mogelijkheid om deel te nemen aan de coöperatie wordt iedereen meegenomen, geactiveerd en de samenredzaamheid van de dorpen versterkt. Zo kan de Gebiedscoöperatie een rol spelen in de signalering en begeleiding richting het Ontwikkelplein en ander werk. We zullen duidelijke voorwaarden opstellen voor het verstrekken van de subsidie met het doel dat het Ontwikkelplein Het Hogeland en de Gebiedscoöperatie elkaar aanvullen. Natuurlijk zal er zowel ambtelijk als bestuurlijk regelmatig overleg zijn tussen de Gebiedscoöperatie en de gemeente.

6. Financiële aspecten en wijze van dekking

Het bedrag van € 100.000 wordt in de periode 2024-2027 jaarlijks opgenomen in de begroting. Het college bepaalt ieder jaar de aard en omvang van de subsidiebeschikking voor de Gebiedscoöperatie met alle afspraken die daarbij horen.

7. Inbreng belanghebbenden

Er is een uitvraag gedaan over de samenwerking met de Gebiedscoöperatie bij betrokken ambtenaren, met name in het sociale domein, duurzaamheid en economie en arbeidsmarkt. Daarnaast zijn er diverse gesprekken geweest met de initiatiefnemers.

8. Vervolgtraject

8.1 Uitvoering

Na besluitvorming van de gemeenteraad worden de middelen van € 100.000 jaarlijks vanaf 2024 in de begroting opgenomen. Daarna zal de Gebiedscoöperatie een subsidieaanvraag indienen. De voorwaarden voor de subsidie worden vastgelegd in de subsidiebeschikking. Overigens zal het college niet meer vertegenwoordigd zijn in de Raad van Advies van de Gebiedscoöperatie. Als onderdeel van de subsidierelatie zal er met regelmaat bestuurlijk overleg plaatsvinden tussen het college en het bestuur van de Gebiedscoöperatie.

8.2 Tijdsplan

De Gebiedscoöperatie dient jaarlijks voor 1 juni een subsidieaanvraag in bij de gemeente, te beginnen in 2024. De activiteiten voor het bereiken van de gestelde doelen dienen jaarlijks op basis van de subsidiebeschikking verantwoord te worden.

8.3 Communicatie

Er dient regelmatig (maandelijks) overleg plaats te vinden met de Gebiedscoöperatie over de uit te voeren activiteiten. De Gebiedscoöperatie zoekt minstens twee keer per jaar in een bestuurlijk overleg afstemming met de gemeente. De gemeenteraad wordt in de regulier P&C-cyclus geïnformeerd over activiteiten en resultaten.

8.4 Evaluatie

Op basis van de gestelde subsidiebeschikking dienen de activiteiten en resultaten jaarlijks verantwoord en geëvalueerd te worden.

Bijlage(n):

1. Verslag Gebiedscoöperatie Het Hogeland beleidsaccenten 2024
2. Voorstel begrotingswijziging begroting 2024
3. Meerjarenbegroting Gebiedscoöperatie Het Hogeland
4. Toelichting meerjarenbegroting 24-27

Achterliggende documenten:

Niet van toepassing

Winsum, 27 februari 2024

Burgemeester en wethouders van de gemeente Het Hogeland,

Gemeentesecretaris,

Burgemeester,

Paul van Vilsteren

Henk Jan Bolding